

ЖЫВЁЛАГАДОЎЛЯ І ВЕТЭРЫНАРЫЯ

УДК 636.2.033.082.25

У. І. ШЛЯХТУНОЎ, С. А. ПЯТРУШКА, В. Л. СЛІЗУНОЎ

ПАРАУНАЛЬНАЕ ВЫВУЧЭННЕ ДЫНАМІКІ РОСТУ
І РАЗВІЦЦЯ БЫЧКОУ ЛІМУЗІНСКАЙ
І ГЕРАФОРДСКАЙ ПАРОД

Пародная прыналежнасць у значнай ступені вызначае характар росту і развіцця жывёлін, а таксама вельмі ўпłyвае на ўзровень мясной прадукцыінасці. Вядома, што жывёліны з рознымі пароднымі (спадчыннымі) асаблівасцямі ў аднолькавых умовах кармлення, утрымання і догляду даюць неаднолькавую колькасць прадукцыі, якая да таго ж адрозніваецца па якасці [3]. Таму параўнальнае вывучэнне розных парод буйнай рагатай жывёлы ў канкрэтных прыродна-кліматычных умовах можа мець істотнае народнагаспадарчае значэнне, паколькі правільны выбор пароды садзейнічае атрыманню дадатковай прадукцыі пры найменшых затратах.

У сувязі з магчымай перспектывай развіцця мясной жывёлагадоўлі ў Беларусі [3] намі быў праведзены дослед, мэтай якога з'яўлялася вывучыць экстэр'ерныя, канстытуцыяльныя і прадукцыйныя асаблівасці бычкоў лімузінскай і герофордской парод у сувязі з іх узроставымі асаблівасцямі. Для гэтага на станцыі ацэнкі бычкоў мясных парод у ДВГ «Будагова» Мінскай вобласці метадам аналагаў былі сфарміраваны дзве групы бычкоў ва ўзросце 8—9 мес па 24 галавы ў кожнай. Дослед проводзіўся да 20-месячнага ўзросту жывёлін. Умовы кармлення, догляду і ўтрымання былі аднолькавымі для ўсяго маладняку і адпавядалі тэхналогіі ацэнкі бычкоў мясных парод [1]. Энергія росту (абсалютная і адносная) вывучалася па агульнапрынятых формулах [2]. Прамеры бралі ва ўзросце 12 і 15 мес і на падставе іх разлічвалі індэксы целаскладу. Біяметрычнае апрацоўка рэзультатаў праводзілася па П. Ф. Ракіцкаму [4].

Вынікі доследу паказалі (табл. 1), што ў 12-месячным узросце жывая маса бычкоў лімузінскай і герофордской парод была практычна аднолькавай. Аднак з узростам назіралася павелічэнне адрозненняў паміж бычкамі лімузінскай і герофордской парод. Так, ва ўзросце 15 мес жы-

Таблица 1. Дынаміка жывой масы бычкоў лімузінскай і герофордской парод у розных узросце ($\bar{x} \pm S\bar{x}$)

Узрост, мес	Лімузінская парода		Герафордская парода	
	n	жывая маса, кг	n	жывая маса, кг
12	24	$309 \pm 6,2$	24	$305 \pm 7,6$
15	23	$411 \pm 6,4^{**}$	24	$383 \pm 9,6^{**}$
18	19	$498 \pm 7,1$	23	$474 \pm 11,0$
20	18	$549 \pm 7,6^*$	18	$520 \pm 11,9^*$

* $P < 0,05$; ** $P < 0,01$.

Табліца 2. Абсолютная і адносная энергія росту бычкоў лімузінскай і герафордской парод на перыядах росту

Перыяд росту, мес	n	Лімузінская парода		Герафордская парода		
		абсолютная скорасць росту, г	адносная скорасць росту, %	n	абсолютная скорасць росту, %	адносная скорасць росту, %
8—12	24	863±25,3*	40,9	24	748±27,8*	35,0
12—15	23	1112±5,8**	28,3	24	855±44,4**	22,6
15—18	19	953±23,8	19,1	23	997±38,4	21,2
18—20	18	838±34,1	9,7	18	756±30,9	9,2
8—20	18	945±22,4*	91,6	18	838±32,4*	83,3

* $P<0,01$; ** $P<0,001$.

вава маса лімузінаў была на 28 кг (7,3%), у 18 — на 24 (5%) і ў 20 мес — на 29 кг (6,5%) вышэйшай, чым у герафордаў ($P<0,05—0,001$), што паказвае на стабільна высокую энергію росту маладняку лімузінскай пароды.

Сярэднясустачныя прыросты (табл. 2) у перыяд з 8 да 12 мес былі вышэйшыя ў лімузінаў на 115 г (15,3%) пры $P<0,01$, з 12 да 15 мес — на 258 г (30%) пры $P<0,001$. Пры далейшым аналізе росту і развіцця бычкоў лімузінскай і герафордской парод выяўлены іх асаблівасці ў перыядычнасці росту. Так, калі ў лімузінаў самы высокі пік прыростаў выяўлены з 12- да 15-месячнага ўзросту, то ў герафордаў не такі прыкметны пік прыростаў адзначаецца ва ўзросце 15—18 мес. За ўесь перыяд доследу з 8 да 20 мес перавага бычкоў лімузінскай пароды ў падраунанні з герафордской па сярэднясустачных прыростах склада 107 г (12,7%) пры $P<0,01$.

Затраты корму на 1 кг прыросту жывой масы за час ацэнкі бычкоў з 8- да 15-месячнага ўзросту ў лімузінаў складі $6,6\pm0,1$, у герафордаў — $8,8\pm0,2$ к. адз. ($P<0,001$).

Для больш поўнай характарыстыкі росту і развіцця бычкоў былі ўзяты асноўныя прамеры ва ўзросце 12 і 15 мес (табл. 3). Па лінейных прамерах бычкі лімузінскай і герафордской парод у гадавалым узросце істотна не адрозніваліся паміж сабой, у той час як да 15 мес перавагу мелі бычкі лімузінскай пароды: па вышыні ў карку — на 5,7% ($P<0,001$), па вышыні ў крыжы — на 6% ($P<0,001$), па паўахопу зада — 11% ($P<0,001$).

Для больш поўнай характарыстыкі экстэр'ерных і канстытуцыяльных асаблівасцей парод былі разлічаны асноўныя індэксы целаскладу (табл. 3). У 12-месячным узросце для лімузінскіх бычкоў былі характэрны больш высокія індэксы высаканогасці ($P<0,001$), масіўнасці ($P<0,02$) і мяснасці ($P<0,05$). Яны былі менш касцістые ($P<0,001$) і мелі больш лёгкую галаву. Ва ўзросце 15 мес характар індэксаў целаскладу ў бычкоў абедзвюх парод застаецца такім жа, за выключэннем грудзіннага, які ў лімузінаў да гэтага ўзросту стаў аднолькавым з герафордамі.

Вялікую цікавасць уяўляе вывучэнне ўзаемасувязі індэксаў целаскладу з паказчыкамі росту і развіцця маладняку, для чаго па групе бычкоў лімузінскай пароды былі разлічаны каэфіцыенты карэляцыі паміж індэксамі целаскладу і жывой масай у розных ўзроставых перыяды (табл. 4). Вывучэнне карэляцыйных сувязей паказала, што ва ўзросце 12 мес сувязь паміж індэксам расцягнутасці і жывой масай у гэты перыяд нязначна адмоўная, у той час як да 15-месячнага ўзросту яна дадатна карэлюе з жывой масай. Гэта сведчыць аб tym, што расцягнутыя жывёліны больш даўгарослыя. Па грудзіннаму індэксу целаскладу адзначаецца дастаткова высокая карэляцыя з жывой масай як у 12-, так і ў 15-месячным узросце. Каэфіцыент карэляцыі (0,51) паміж грудзінным

індексам у 12 мес і жывой масай у 15 мес паказвае на тое, што па велічыні першага можна з некаторай ступеню верагоднасці прагназіраваць развіццё жывёліны ў наступным перыядзе.

Мадэліраванне адбору групы жывёлін па індэксах, якая адрозніваецца большым на адно квадратычнае адхіленне ад сярэдняй у дадатны бок ($\bar{x} + \tau$), дазваляе стварыць перавагі адабранай групе бычкоў па жывой масе ў 15-месячным узросце: па індэксу расцягнутасці — на 30 кг (7,1%), грудзіннаму — на 52 кг (12%), масіўнасці — на 57 кг (13%), мяснасці — на 23 кг (5,4%) у параўнанні з групай бычкоў, што адбіралася на такую ж велічыню ў супрацьлеглым напрамку.

Т а б л і ц а 3. Асноўныя прамеры бычкоў лімузінскай і герарфордской парод ва ўзросце 12 і 15 мес ($\bar{x} \pm S\bar{x}$)

І Паказчык	Лімузінская парода		Герафордская парода	
	12 мес (n=24)	15 мес (n=24)	12 мес (n=24)	15 мес (n=23)
Прамер, см:				
вышыня ў карку	108,4±0,92*	117,9±0,53****	106,2±0,55*	111,5±0,67****
вышыня ў крыжы	114,5±1,31**	124,8±0,66****	111,3±0,68**	117,4±0,76****
шырыня грудзіны	34,7±1,49	40,2±0,66	36,5±0,55	39,7±0,70
глыбіня грудзіны	50,9±0,66*	54,5±0,69	53,0±0,43*	54,3±0,87
шырыня ў маклаках	26,8±0,35****	30,6±0,38****	29,0±0,40****	32,9±0,41****
шырыня таза-сцегнавога сучленення	34,2±1,34	39,0±0,47	35,2±0,31	39,3±0,28
шырыня ў сядлішчных буграх	12,5±0,48	15,8±0,22**	12,8±0,35	15,8±0,35**
ахоп грудзіны	155,7±1,26****	175,5±1,34*	164,9±0,85****	179,0±1,52*
косая даўжыня тулава	119,7±0,96	132,7±0,74	118,7±0,90	131,1±1,19
паўахоп зада	115,2±1,65***	124,8±0,94	109,5±1,36***	110,9±0,35****
ахоп пяscі	20,1±0,14**	21,1±0,82	20,6±0,21**	20,8±0,12
даўжыня галавы	37,9±0,23****	40,7±0,34	39,9±0,24****	40,8±0,31
шырыня галавы	18,0±0,24****	20,5±0,20****	19,8±0,28****	21,1±0,34****
Індэкс целаскладу, %:				
даўганогасці	52,9±0,54****	53,4±0,54***	50,0±0,43****	51,3±0,67***
расцягнутасці	110,4±0,75	112,4±0,77****	111,4±0,44	117,2±0,89****
тазагрудзінны	101,2±2,98	103,4±2,19*	103,3±1,78	109,2±2,31*
грудзінны	67,0±1,32	73,7±0,93	68,7±0,82	72,9±1,44
збітасці	130,4±1,05****	132,1±1,08**	139,3±1,03****	136,6±1,18**
касцістасці	18,5±0,13****	16,7±0,70****	23,1±0,60****	18,7±0,13****
масіўнасці	20,9±1,02**	29,1±0,88	18,5±0,13**	28,4±0,97
мяснасці	106,6±0,90*	105,8±0,94***	103,2±1,01*	0,93±0,81***
шыракалобасці	47,4±1,78	48,3±2,03	49,7±0,41	51,8±0,85

* $P < 0,05$; ** $P < 0,02$; *** $P < 0,01$; **** $P < 0,001$.

Т а б л і ц а 4. Узаемасувязь асноўных індэксau целаскладу з жывой масай бычкоў лімузінскай пароды

Індэкс целаскладу	Каэфіцыент карэліяцыі		
	індэксы ў 12 мес—жывая маса ў 12 мес	індэксы ў 15 мес—жывая маса ў 15 мес	індэксы ў 12 мес—жывая маса ў 15 мес
Расцягнутасці	-0,27±0,18	0,43±0,17	-0,09±0,20
Грудзінны	0,46±0,16	0,42±0,17	0,51±0,15
Масіўнасці	0,12±0,20	0,40±0,17	0,05±0,20
Мяснасці	0,41±0,17	0,38±0,18	0,33±0,18

Вывады

1. Бычкі лімузінскай пароды характарызуюцца высокімі прадукцыйнымі якасцямі. Пры сярэднеінтэнсіўным узроўні кармлення ў 15 мес яны дасягаюць жывой масы 411 кг, у 18 — 498 і ў 20 мес — 549 кг пры сярэд-

нясустачных прыростах за ўвесь перыяд гадавання 945 г і значна пера-
ўзыходзяць равеснікаў герфордской пароды.

2. Па велічыні лінейных прамераў і індэксах целаскладу лімузінскія
бычкі адрозніваюцца здольнасцю да больш працяглага эфектуўнага
росту ў паўнанні з жывёлінамі герфордской пароды.

3. Вывучэнне карэляацыйных сувязей жывой масы з экстэр'ернымі
і канстытуцыяльнымі асаблівасцямі паказвае на перспектыўнасць выка-
рыстання асобных індэксau пры адборы бычкоў лімузінскай пароды.

Summary

The experimental studies on the growth and development of Limousin and Hereford
bull calves at the age of 8 to 20 months under feeding of moderate intensity were carried
out, and the results are compared in the article.

Літаратура

1. Антанюк В. С., Пяцрушка С. А., Сырычаў В. Н. // Весці АН БССР.
Сер. с.-г. навук. 1987. № 3. С. 83—87.
2. Борисенка Е. Я. Разведение сельскохозяйственных животных. М., 1973.
485 с.
3. Петрушко С. А., Шляхтунов В. И. // Науч.-техн. бюл. НИИ животновод-
ства лесостепи УССР. Хар’ков, 1989. № 48. С. 58—62.
4. Рокицкий П. Ф. Биологическая статистика. Минск, 1973. 519 с.